

AZ EÖTVÖS LORÁND FIZIKAI TÁRSULAT 2020. ÉVI KÜLDÖTTGYŰLÉSE

Az Eötvös Loránd Fizikai Társulat szeptember 12-én az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karának 1.75 konferenciatermében tartotta meg 2020. évi Küldöttgyűlését. *Sólyom Jenő* elnök az ülést 10 órakor megnyitotta, és bejelentette, hogy – mivel éppen a határozatképesség határánál vannak – az alapszabály értelmében az ülést 10 óra 30 percre újra összehívja, amikor az ülés a jelenlévők számától függetlenül határozatképes lesz.

A közbenső időben *Perneczky László*, az Atomenergia Kutatóintézet (KFKI AEKI) nyugalmazott tudományos munkatársa tartott egy – szokás szerint tartalmas és élvezetes – előadást *Eötvös Loránd a fotográfus nyomában a Dolomitokban (2003, 2008)* címmel.

A levezető Elnök megnyitója

Sólyom Jenő elnök az előadás után köszöntötte a jelenlévőket, és bejelentette, hogy a küldöttgyűlés határozatképes, sőt – amint az ellenőrzés során kiderült – valójában már fél órával korábban is a küldöttek több mint 50%-a jelen volt. Ezután megtartotta nyitó beszédét.

Küldöttgyűlés rendkívüli, hiszen azt a tavaszi koronavírus-járvány miatt kellett szeptemberre halasztani. A 2019-es év kiemelten sikeresnek mondható, részben az Eötvös-émlékév miatt, de ettől függetlenül is nagyon sok minden történt az elmúlt évben, amelyekről a főtítkári beszámoló részletesen is szól. A Küldöttgyűlés egyik fontos feladata, hogy elfogadjon a Közhasznúsági beszámolót. A 102/2020. (IV. 10.) Kormányrendeletben leírtak alapján a koronavírus okozta veszélyhelyzet lehetőséget adott, hogy az éves pénzügyi beszámolót és költségtervet a Társulat Elnöksége és Felügyelőbizottsága fogadja el, és azt a veszélyhelyzet megszűnését követően, 90 napon belül összehívandó Küldöttgyűlés napirendjére tűzze ismertetésre, jóváhagyásra. A Küldöttgyűlés másik fontos feladata a jövő évi tisztújítás előkészítése. A Küldöttgyűlés harmadik lényeges eseménye az elmaradt díjátadók pótlása – a társulati díjak és egyéb versenyek díjainak kiosztása. Bőven akadnak feladatok, viszont a vírus-helyzet miatt arra kért minden megszólalót, hogy azt a lehetőleg ütemesen tegye meg.

A megnyitó után a Küldöttgyűlés egyhangúlag elfogadta a napirendet, felkérte a Szavazatszámoló Bizottságot (*Borbély Venczel, Petrányi János, Seres István*) és a jegyzőkönyv-hitelesítőket (*Zubonyainé Pelka Zsuzsanna, Pónya Melinda*).

Főtítkári beszámoló

Groma István főtítkári akadályoztatása miatt az előző főtítkári, az elnökség tagja, *Újfalussy Balázs* terjesztette elő a főtítkári beszámolót.

Gazdálkodási, számviteli beszámoló

A 2019-es év – az Eötvös-émlékévhez köthető eredmények és a GIREP konferencia miatt – financiálisan is rendkívül sikeres volt. Ezeknek is köszönhetően a Társulat vagyona 13 395 000 Ft-ra gyarapodott. A tárgyévben az összes bevétel 88 823 000 Ft, az összes kiadás 82 078 000 Ft, így az eredmény 6 745 000 Ft volt.

Magánszemélyek tagdíjából 5 635 000 Ft, a személyi jövedelemadó 1%-ából 916 000 Ft bevétel keletkezett – mindkettő emelkedett az előző évhez képest.

Vissza nem térítendő pályázatok eredményeként összesen 8 710 000 Ft keletkezett, amihez az Emberi Erőforrások Minisztériumától 2 800 000 Ft, a Magyar Tudományos Akadémiától 4 150 000 Ft, a Nemzeti Kulturális Alaptól 1 760 000 Ft érkezett.

Jogi és pártolói tagdíjakból – MVM Paksi Atomerőmű Zrt., Wigner FK RMI, Wigner FK SZFI, Izotóp Intézet Kft., ELI-HU Nonprofit Kft., Energiatudományi Kutatóközpont, EK MFA, Semilab Zrt., B&T Service Kft., Mirrotron Kft. – összesen 2 040 000 Ft származott.

További adományozóktól, támogatóktól, külön megemlítve a 100 000 Ft-ot meghaladókat – Paks II. Atomerőmű Zrt., National Instruments, két magánszemély, Europhysics Letters surplus, MVM Paksi Atomerőmű Zrt., Ericsson Magyarország Kft., MVM Zrt., ALTEO Nyrt., Debreceni Önkormányzat, Richter Geodeon Nyrt., Bay Zoltán Nonprofit Kft., Ecole Polytechnique Laussane, Novofer Alapítvány, Alcufer Ipari Kft. –, összesen 16 906 000 Ft-tal gyarapodott a Társulat.

A 2020. évi költségterv

Eredmény összesen: 8 013 000 Ft, ha az IRPA2022 konferencia miatt görgetendő 6 320 482 Ft-ot nem számítjuk bele, akkor 1 692 215 Ft lenne a terv eredménye.

A gazdálkodásunk (bevételünk) egy igen nagy része a *Fizikai Szemle*, amelyet a tagok tagdíj fejében kapnak. Fontos megemlíteni, bár nem a 2019-es évhez kapcsolódik, hogy a Covid-19 első hulláma alatt (2020. március–június) a veszélyhelyzet idején a Társulat a *Fizikai Szemle* internetes változatát mindenki számára ingyen tette elérhetővé. A *Fizikai Szemle*

előfizetések egyre inkább az elektronikus előfizetés irányába tolnak el. Külön kell venni az alaptevékenységet és a vállalkozási tevékenységet. A *Fizikai Szemle* a vállalkozási részhez tartozik.

Tartalmi beszámoló a közhasznú tevékenységről

Tudományos tevékenység, kutatás

A tudományos tevékenység és kutatás területén a tudományos eredmények közzétételének, azok megvitatásának színteret adó tudományos konferenciák, iskolák, előadóülések, valamint más tudományos rendezvények szervezése és lebonyolítása tartozik ide. A 2019-es évből kiemelendők a Sugárvédelmi Továbbképző Tanfolyam (220 fő, Hajdúszoboszló), a három évenként megrendezésre kerülő Magyar Fizikus Vándorgyűlés (190 fő, Sopron), a Fizikus Doktoranduszok Országos Konferenciája (DOFFI, 30 fő, Balatonfenyves), a Fizika Mindenkié rendezvény (országos), és a legnagyobb tavalyi rendezvény, a GIREP Nemzetközi Fizikaoktatási Konferencia (318 fő, Budapest).

További feladat volt a területi és szakcsoportok által szervezett előadások, bemutatók, kiállítások lebonyolítása, például a részecskefizikai szemináriumok, a Kutatók Éjszakája, a magfizikus klubdelutánok, az Ortvay Kollokvium, a Statisztikus Fizikai Nap, az Elméleti Fizikai Szeminárium és az Egy Kis Esti Fizika.

2019-ben tartottuk az *Eötvös Loránd* halálának 100. évfordulója alkalmából megszervezett emlékévet. Több rendezvény szervezésébe kapcsolódunk be, valamint a *Fizikai Szemle* is 21 írással emlékezett meg a Társulat névadójának tevékenységéről.

Szakmai folyóiratok, kulturális örökség megóvása

A Társulat havonta megjelenő folyóirata, a *Fizikai Szemle* a 2019. évben a 69. évfolyamába lépett. A többség az újságot most már pdf-formában kéri. Az elektronikus változatban az ábrák színesek, a nyomtatott lapban a videók, képek alkalmas eszközzel akár QR-kód leolvasásával is megnyithatók. Ígye szűnk bővíteni a *Szemle* honlapját, érdekesebbé és informatívabbá tenni, ahol extra anyagok is elérhetőek.

A *Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapok* társlajdonosaként vesz részt annak megjelentetésében.

Rendszeresen koszorúzzuk fizikus nagyjaink síremlékeit. Megemlíthetjük Eötvös Loránd emléktáblájának, *Simonyi Károly* emléktáblájának és *Marx György* síremlékének koszorúzását stb.

Tehetséggondozás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés

A Társulat tehetséggondozást elsősorban az általa szervezett versenyeken keresztül folytat. Ezek megmérettetési lehetőséget kínálnak a középiskolás diákoknak, illetve egyetemi hallgatóknak. 2019-ben több mint 10 versenyt rendeztünk, volt olyan, ahol a hallgatók száma a több száz főt is meghaladta.

Országos jellegű fizikaversenyeink: Eötvös-fizika-verseny, Öveges József-fizikaverseny, Ortvay-verseny, Szilárd Leó-fizikaverseny, Mikola-verseny, Budó Ágoston Fizikai Feladatmegoldó Verseny, Bay Zoltán-ver-

seny, Varázstorony vetélkedő, Játsszunk Fizikát verseny, Hatvani István-fizikaverseny stb.

Illetve fontos megemlíteni Eötvös Loránd halálának 100. évfordulója alkalmából rendezett online csapatversenyt, amelynek döntője tavaly novemberben az MTA Dísztermében volt. A Társulatnak működik egy tehetségpontja is, ahol alkalomszerűen lehet tartani különböző foglalkozásokat.

Köznevelés, tanártovábbképzés

A tanártovábbképzés a Társulat oktatási szakcsoportjai, valamint a területi csoportok szervezésében folyik. Ennek legfontosabb helyszíne az akkreditált továbbképzésként elismert Országos Fizikatanári Ankét és Eszközbemutató, amelynek 2019-ben Debrecen adott otthont. 2019-ben kiutaztattuk Portugáliába a Science on Stage nemzetközi fesztivál előválogatóján továbbjutott fizikatanárokat, illetve részt vettünk a myDAQ pályázatban és az Ericsson-díjjal és a Rátz Tanár Úr Életműdíjjal jutalmazott tanárok kiválasztásában.

A Társulat vezető tisztségviselőiben nem volt változás, e Küldöttgyűlés feladata, hogy a Jelölőbizottság megújításáról szavazzon.

A 2020-as költségvetési terven láthatjuk a tervezett bevétel és kiadási pontokat. A 2019-es év bevétel szempontjából rendkívül kiugró év volt, annak megismétlésére idén sajnos nincs lehetőség, hiszen szinte minden rendezvény elmaradt és idén nincs Eötvös-emlékév sem. A Sugárvédelmi szakcsoport előreláthatóan 2022-ben szervezi az IRPA Nemzetközi Konferenciát. Annak anyagi forrásai már ebben az évben beérkeztek az előző szervezőktől, de azokat tovább kell görgetni 2022-re, ezért tűnik kiugróan magasnak az eredmény. Ha az IRPA2022 konferencia miatt görgetendő 6 320 482 Ft-ot nem számítjuk bele, akkor a terv eredménye 1 692 215 Ft.

Sólyom Jenő megköszönte a beszámolót és felkérte a Felügyelőbizottság elnökét, hogy terjessze elő jelentését.

A Felügyelőbizottság jelentése

A Bizottság jelentését *Theisz György* ismertette, aki tájékoztatást adott a jelenlegi helyzetről. A jelentés a következő:

„A 102/2020. (IV. 10.) Korm. rendelet Társulatra vonatkozó és vonatkoztatott részei alapján a számviteli törvény szerinti beszámolóról az ügyvezetés (Elnökség) a Felügyelő Bizottság írásbeli jelentésének birtokában döntött.

Ugyanez a rendelet előírja, hogy e rendelet szerint meghozott döntést a veszélyhelyzet megszűnését követő legfeljebb 90. napra összehívandó rendkívüli döntéshozó szervi ülés (Küldöttgyűlés) napirendjére kell tűzni. A veszélyhelyzet – a jogszabály aznap esti kihirdetése után – 2020. június 17-én éjfélkor megszűnt. Ez azt jelentette, hogy a megszűnést követő első nap június 18. Tehát a Küldöttgyűlést legkésőbb

szeptember 15-én kell megtartani. Ez csak egy újabb rendkívüli helyzet (vis maior) miatt módosulhat.

A Társulat Elnöksége ezeknek a feltételeknek teljes mértékben eleget tett.

A 2020. szeptember 12-én tartandó Rendkívüli Küldöttgyűlésen a Küldöttgyűlés kétféle döntést hozhat. Elfogadja a beterjesztett dokumentumokat, és ezzel visszaáll az Alapszabály szerinti működési rend. A Küldöttgyűlés dönthet úgy is, hogy a beterjesztett dokumentumokat (például a működés vagy a Társulat céljaival való összeegyeztethetlenségük miatt) nem tartja jogszerűnek, ezért nem fogadja el, és az Elnökséget korrekcióra kötelezheti, például egy önellenőrzési eljárás keretében. Ezzel természetesen vissza is állítja az alapszabály szerinti működési rendet.

A Felügyelőbizottság az Elnökség számára készített, és a küldötteknek már eljuttatott jelentésében a számviteli törvény szerinti beszámolót megalapozó dokumentumokat – és a saját jelentését is – elfogadásra ajánlja.

A Felügyelőbizottság most készített jelentése szerint az Elnökség az aktuális jogrend szerint járt el, így – a Felügyelőbizottság e jelentésével együtt – ezt az eljárást is elfogadásra ajánljuk.”

Vita és nyílt szavazás a főtítkári beszámolóról és a felügyelőbizottsági jelentésről

Sólyom Jenő megköszönte a jelentést és megnyitotta a vitát a főtítkári beszámolóról, illetve a Felügyelőbizottság jelentéséről, azonban hozzáfűzés nem érkezett a hallottakhoz.

A Küldöttgyűlés egyhangúlag elfogadta a Felügyelőbizottság jelentését, majd ugyanilyen arányban a főtítkári beszámolót is. Ezzel a Küldöttgyűlés tudomásul vette azt az eljárási rendet, hogy az Elnökség beadta a beszámolót, amit a Küldöttgyűlés megerősített, továbbá az Elnökség szabályosan járt el májusban.

Elnök úr elmondta, hogy a Társulat működése rendkívül nehézkessé vált a veszélyhelyzet miatt, hiszen szinte minden rendezvény, konferencia elmaradt. Mivel az elhangzottakhoz továbbra sem volt senkinek hozzáfűzni valója, továbbhaladhattak a következő napirendi pontra.

Javaslat a Jelölőbizottság személyi összetételére

2021-ben általános tisztújításra kerül sor, amit a Jelölőbizottságnak kell előkészítenie, az ügyrend szerint mindig a tisztújítás előtti évben új Jelölőbizottságot kell választani. A korábbi Jelölőbizottság ugyan meg-

újítható lett volna, de többen jelezték, hogy elfoglaltságaik miatt e munkában nem szeretnének részt venni. Ezért az Elnökség a következő személyeket javasolja: *Rácz Zoltán* (elnök), *Cserti József*, *Erdélyi Miklós*, *Miltner Tímea*, *Szénási Istvánné* (tagok).

Újabb javaslat nem érkezett, a Küldöttgyűlés egyhangúlag elfogadta, hogy a javasolt személyek kerüljenek a szavazólistára. Így lezajlott a szavazás, amit rövid szünet követett. A szünet alatt a szavazatszámológókat összesítették az eredményt. A leadott szavazatok szerint a küldöttek egyhangúlag elfogadták a Jelölőbizottság új összetételét.

A Társulat díjainak átadása

A szünet után Sólyom Jenő és a díjbizottság elnöke, *Kamarás Katalin* adta át a társulati díjakat.¹ Bozóky László-díjat *Deme Sándor*, Budó Ágoston-díjat *Lenk Sándor*, Jánossy Lajos-díjat *Pásztor Gabriella*, Gyulai Zoltán-díjat *Temleitner László*, Schmid Rezső-díjat *Kutasi Kinga* érdemelte ki. Prométheusz-díjban *Jarosievtz Beáta*, Marx György Felsőoktatási Díjban *Kovács László*, Mikola Sándor-díjban *Szabó László Attila* és *Tóth Pál* részesült. A *Fizikai Szemle* Nívódíját *Bokor Nándor* (tanítási) és *Patkós András* (általános kategória) érdemelte ki. Gratulálunk a díjazottaknak.

A küldöttgyűlés adott alkalmat A XXX. Öveges József Kárpát-medencei Fizikaverseny, valamint myDAQ pályázat eredményhirdetésére és díjátadójára is.

Zárszó

A Küldöttgyűlés zárásaként Sólyom Jenő elmondta, hogy nagyon nehéz időszakon vagyunk, van túl a Társulat, és sajnos látszik, hogy a folytatása még előttünk áll. Nem tudhatjuk, miként fog működni a Társulat a közeljövőben, hiszen rendezvényeket továbbra sem lehet tartani. Reményét fejezte ki, hogy a társulati élet, ha megváltozott módon is, de folytatódik. Online versenyekben már nagy tapasztalatra tettünk szert, tehát ennek segítségével sok minden megszervezhető, a Társulat tevékenységét a vírus nem állíthatja meg. Azon kitüntetetteknek, akik a Küldöttgyűlésre nem tudtak eljönni, a megérdemelt díjakat eljuttatják. Bizakodva abban, hogy a jövő évi májusi Küldöttgyűlés már nyugodtabb körülmények között tartható meg, megköszönte a Küldöttgyűlésen való megjelenést, a Bizottságok munkáját, majd mindenkinek jó egészséget kívánva bezárta az ülést.

¹A díjazottakat következő számunkban mutatjuk be.

